

Mobilizace za spravedlivý přechod

Dokument schválený 21. Výkonným výborem industriAll Europe
Online zasedání, 22. září 2021

Během kongresu industriAll Europe (1. – 2. června 2021) se v několika vystoupeních hovořilo o (nedostatečné) implementaci skutečného a zásadního spravedlivého přechodu pro pracovníky, ovlivněné dalším prováděním evropských klimatických politik a konkrétněji evropské zelené dohody. Některá vystoupení výslovně uváděla potřebu „mobilizace“ na toto téma.

IndustriAll Europe intenzivně pracuje na lobování politických aktérů a institucí (na nejvyšší úrovni), aby vznesla své obavy a objasnila, že vřelá slova o spravedlivém přechodu nestačí – že jsou nutné silné akce k zajištění sociálního rozměru opatření v oblasti klimatu. Slogan „Zelená dohoda musí být sociální dohodou“ potřebuje zdroje a investice, sociální dialog a politiky v konkrétním místě: v regionech a odvětvích, která již dnes procházejí transformací. Je jasné, že tato politická lobbistická práce nestačí. Rovněž musíme své požadavky prezentovat prostřednictvím tradičních odborových akcí a mobilizace.

Evropská zelená dohoda dramaticky urychlí transformaci všech našich průmyslových odvětví

25 milionů výrobních pracovníků v Evropě v současné době čelí silám rychle se měnících změn: ztrátě pracovních míst a restrukturalizaci v důsledku krize COVID; ztrátám a změnám zaměstnání kvůli dekarbonizaci; ztrátám pracovních míst a změnám způsobeným digitalizací; ztrátám pracovních míst v důsledku obchodu a vývoje trhu.

Balíček Fit for 55% zveřejněný dne 14. července 2021, jehož cílem je implementace globální Pařížské dohody o klimatu, nedávného evropského klimatického práva a evropské zelené dohody, transformaci ještě urychlí. V praxi to znamená téměř zdvojnásobení ročního snížení emisí, kterého má být do roku 2030 dosaženo, ve srovnání s aktuálně platným cílem -40%. Dodatečné snížení emisí odpovídá ročním emisím Německa (760 milionů tCO₂e v roce 2018) a představuje přibližně trojnásobek ročního snížení emisí ve srovnání s tím, čeho EU dosáhla v letech 1990 až 2018. Jedná se o nejvýznamnější průmyslovou změnu od průmyslové revoluce.

Balíček se týká mnoha našich odvětví, od těžebního průmyslu až po energetická odvětví a energeticky náročná odvětví. Zasaženy jsou téměř všechny evropské regiony, ale dopad není stejný a možnosti vytvořit alternativní zaměstnání pro pracovní místa ovlivněná těmito přechody jsou také na evropské úrovni velmi nerovné.

Dosažení klimatické neutrality do roku 2050 vyžaduje prudké snížení emisí, a to od příštího desetiletí. Investiční cykly znamenají, že volba technologie pro rok 2050 v mnoha našich odvětvích bude provedena do roku 2030. Série publikací kvantifikovala potenciální dopady současné transformace. Podobně Evropská komise jasně identifikovala regiony závislé na zpracovatelském průmyslu, které jsou vystavené mnohým výzvám, zatímco EU dekarbonizuje. Stále je však třeba provést jasné a podrobné zmapování důsledků přechodu na klimaticky neutrální odvětví na zaměstnanost.

Vzhledem k počtu ohrožených pracovních míst a velikosti probíhající transformace by sociální narušení v důsledku špatně zvládnutého přechodu mohlo vážně podkopat schopnost evropské zelené dohody uspět a

dlouhodobě poškodit naše ekonomiky a společnosti. Vzhledem k tomu, že evropská zelená dohoda je záměrným politickým zásahem do tržních sil, evropští politici mají přímou odpovědnost za vytvoření rámce spravedlivého přechodu pro postižené pracovníky a regiony, který řídí dekarbonizaci a zároveň brání deindustrializaci. Neviditelná ruka trhu nesplní potřebné ambice v oblasti klimatu, které potřebujeme, a není schopna zajistit spravedlivý přechod pro postižené pracovníky a komunity.

Robustní rámec spravedlivého přechodu EU je naléhavě zapotřebí pro všechna dotčená odvětví a pracovníky

„Spravedlivý přechod“, kdysi slogan odborové kampaně, se konečně dostal do společného jazyka evropských politiků a národních lídrů, přičemž ze strany podniků a nevládních organizací vidíme rozdílné definice co „spravedlivý přechod“ znamená. Ty často ignorují jeho základní sociální význam. Pro odbory je spravedlivý přechod předvídáním a řízením změn, ve kterých je účast odborů a pracovníků *sine qua non* (podmínkou bez které nelze) - „Nic o nás, bez nás“. Směrnice ILO o spravedlivém přechodu stanoví globální řídicí rámec pro spravedlivý přechod ([ILO Just Transition Guidelines](#)).

Konečné přijetí Fondu spravedlivého přechodu (JTF) v červnu 2021 znamená pro odboráře významné vítězství, volajíc po uznání a zdrojích potřebných k řešení sociálního a regionálního dopadu hospodářské restrukturalizace v evropských regionech s vysokými emisemi uhlíku a závislých na uhlí, v důsledku zásadních opatření v oblasti klimatu. Jedná se o první konkrétní politickou iniciativu poskytující zdroje a důležitý krok k převedení konceptu do reality. JTF je však rozsahem omezen na regiony a odvětví závislá na uhlí a náročná na uhlík, zatímco masivní výzva dekarbonizace pro jiná odvětví a pracovníky zůstává do značné míry přehlížena. Ekvivalentní zdroje jsou nezbytné pro transformaci zbytku naší výrobní základny.

Zdroje jsou však pouze částí příběhu. Jen zřídka se odkazuje na potřebu skutečné sady nástrojů práv, která by zajistila plynulé přechody pro jednotlivé pracovníky. Na tento problém nemůžete jen tak házet peníze. Je proto alarmující, že tyto nástroje jsou trvale napadány decentralizací systémů kolektivního vyjednávání a slabým sociálním dialogem v mnoha evropských zemích a postojem zástupců zaměstnavatelů ke snižování nákladů na pracovní sílu (např. BusinessEurope se velmi zdráhal přijmout prohlášení na summitu v Portu). Tento trend musíme zvrátit a zavázat EU, národní vlády a podniky, aby se aktivně zapojily do sociálního dialogu a začleňování pracovníků do strategických rozhodnutí.

Je nejvyšší čas, aby Komise EU předložila návrh evropského právního rámce pro předvídání a řízení změn, který spravedlivý přechod převede od rétoriky k činům.

Jaké jsou naše konkrétní požadavky?

1. Přiměřené **zdroje** pro spravedlivou transformaci, nenechávající nikoho ani region pozadu: odhaduje se, že vyškolení/rekvalifikace pracovníka stojí 10 000 EUR. V současné době je JTF pro daný úkol nedostatečný. Zdroje musí být čerpány z rozpočtů EU, národních fondů a průmyslu. Přestože spravedlivý přechod není bezplatný, náklady na špatné přechody jsou pro jednotlivce, regiony a společnost jako celek mnohem vyšší.
2. **Politická spolupráce** a výměna osvědčených postupů: Spravedlivý přechod proběhne na místní úrovni v regionálních ekonomikách a na pracovištích, ale existuje mnoho věcí, které lze zarámovat společnými politickými cíli a výměnou osvědčených postupů. Platforma spravedlivého přechodu by

měla být rozšířena tak, aby pokrývala všechna odvětví ovlivněná evropskou zelenou dohodou. Přechodové cesty musí být koncipovány prostřednictvím sociálního dialogu a účasti pracovníků.

3. **Očekávání změn a sociální dialog pro všechny pracovníky:** v roce 2013 navrhl Evropský parlament evropský právní rámec pro předvídání a řízení změn-měl by být vytvořen tak, aby bylo zajištěno právo pracovníků na spolurozhodování během přechodu a to na jejich pracovištích a v regionech.

Nastal čas jednat.

V souladu s tím, co bylo řečeno na našem kongresu, industriAll Europe spojí své politické lobbování s akcemi odborů.

Akce může být úspěšná pouze tehdy, pokud se jí zúčastníme všichni. Níže uvedený návrh se řídí důležitými zásadami a pokyny:

- naše akce musí probíhat ve chvílích, kdy může ještě změnit politickou agendu.
- musíme postupovat zdola nahoru.
- musí být v celém odvětví
- musí být podpořena kampaní
- každá členská organizace se musí připojit k naší společné kampani. Kalendář kampaní a aktivit/akcí musí být „ve vlastnictví“ všech členských organizací. Výkonný výbor je platformou pro diskusi a sledování kampaně a akcí

Všechny politické výbory a sektory budou požádány o spolupráci na této kampani, každý z pohledu své vlastní role a odborných znalostí. Můžeme uspět pouze tehdy, když se všichni připojíme k této kampani a akcím.

Jak a kdy se zmobilizovat pro co největší efekt ?

	EU aktivity (vice bude potvrzeno/TBC)	Existující plánované aktivity iAE	Dodatečné navrhované aktivity
Červen		<ul style="list-style-type: none"> Euractiv vydání ke spravedlivému přechodu 	30. června: jednání s P/VP o mobilizaci ke spravedlivému přechodu. Obecný úvod, prověření prvních nápadů a návrhů
Červenec	14. července: Balíček Fit for 55	<ul style="list-style-type: none"> 1. července iAE-IAG zasedání k projednání potenciálního společného stanoviska pro COP26 ke spravedlivému přechodu pro pracující ve zpracovatelském, hornickém a energetickém průmyslu 2. července: spuštění koalice za spravedlivý přechod v automobilovém sektoru (project s JTC/financovaný ECF) Prvotní veřejná reakce na balíček (web novinky) IPC: konzultace k revizi pravidel státní pomoci 	
Srpen	2/8 konečný termín konzultací o revizi pravidel státní pomoci pro implementaci zelené dohody	<ul style="list-style-type: none"> Analýza návrhů Fit for 55% Příprava briefing materiálů pro Auto koalici 	
Září	7/9 Představení balíčku Fit for 55 ze strany generálního ředitele DG CLIMA Mauro Petriccioneho & S&D VP	<ul style="list-style-type: none"> 7/9 Energetická síť (diskuse o revizi ETS /CBAM/revizi RED /pravidla státní pomoci) + energetický workshop (iAE project k dekarbonizaci) Bulharský dialog o spravedlivém přechodu (JT) 	Vypracování návrhu kampaně pro JT a kalendáře, kombinace obecné komunikace se sektorově specifickými potřebami

	<p>pro zelenou dohodu Mohammada Chahima člena EP (PVDA, NL)</p> <p>Snídaně s členy EP (hostitel Bernd Lange SPD, DE) na téma spravedlivého přechodu pro mobilitu/automotive</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Polský dialog o JT • 30/9 IPC (dopoledne) (diskuse původního návrhu politického stanoviska k balíčku Fit for 55%) • 30/9 (odpoledne) Spravedlivý přechod v těžebním průmyslu /akce k surovinám (iAE projekt k dekarbonizaci) • Vývoj společného stanoviska IAG-iAE pro COP26 	<p>Text platformy s požadavky JT pro naši celoprůmyslovou kampaň.</p> <p>22. září odpoledne: mimořádný výkonný výbor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktualizace politické práce (včetně balíčku Fit for 55%) - prezentace mobilizačního plánu k JT a evropské akce 25. října 2021- 10. listopadu 2021 - dohoda o textu platformy a na požadavcích pro mobilizaci a kalendář kampaně <p>Vypracování nástrojů, sociální média, vizualizace a materiály pro celoprůmyslovou kampaň k JT</p>
Říjen	<p>Jednání s EVP Timmermansem o sociální dimenzi balíčku Fit for 55 (včetně mobilizačních akcí ke spravedlivému přechodu)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Joint IAG-iAE meeting with Turkish affiliates on Just Transition and road to COP26 • Joint IAG-iAE online conference ahead of COP26 • Building new Just Transition website (iAE decarbonisation project) 	<p>25. října 2021- 10. listopadu 2021: Evropská mezi-sektorová akce (decentralizovaná)</p> <p>Sběr navržených regionálních a sektorových akcí/aktivit ke spravedlivému přechodu pro náš evropský mezi-sektorový akční den</p>
Listopad	<p>1/11- 12/11 COP26 Glasgow</p>	<ul style="list-style-type: none"> • COP26 agenda světa práce: <ul style="list-style-type: none"> • Společná akce IAG-iAE v rámci agendy ITUC ke spravedlivému přechodu pro pracující v průmyslu, energetice a hornictví • iAE akce ke spravedlivému přechodu a ponaučení z UK • iAE účast při akcích dalších organizací COP26 (tj. DG výzkum, akce Process4Planet (Proces pro planet), atd.) 	<p>30/11-01/12 : Výkonný výbor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vyhodnocení evropského akčního dne <p>Dohoda na dalších akcích a aktivitách kampaně a kalendáři</p>

		<ul style="list-style-type: none"> • Týden od 3. listopadu: Regionální workshop v Praze s DG REGIO (iAE projekt k dekarbonizaci) • 19/11 JV Evropa regionální workshop (iAE BTUP projekt) • 30/11 VV (politické stanovisko k balíčku Fit for 55 – první vyhodnocení) 	
Prosinec	TBC (bude potvrzeno)	<ul style="list-style-type: none"> • SW regionální workshop - Madrid (iAE projekt k dekarbonizaci) • IRL/UK/Nordic regionální workshop – Dublin (iAE CB project) 	Regionální mobilizace/politické aktivity
Leden	TBC (bude potvrzeno)	<ul style="list-style-type: none"> • Central/NL regionální workshop - Frankfurt (iAE projekt k dekarbonizaci) • Nordic/Baltic/Polský regionální workshop - Helsinky (iAE projekt k dekarbonizaci) 	Regionální mobilizace/politické aktivity
Únor	TBC (bude potvrzeno)	<ul style="list-style-type: none"> • Jižní regionální workshop – Řím (iAE projekt KV) • Francie/Belgie regionální workshop - Marseilles (iAE projekt KV) • Vypracování manifestu iAE JT 	Regionální mobilizace/politické aktivity
Březen	TBC (bude potvrzeno)	<ul style="list-style-type: none"> • IPC: návrh manifest uke spravedlivému přechodu (výstup projektu dekarbonizace) 	
Duben	Akce členů EP k manifestu	<ul style="list-style-type: none"> • (Mimořádný) VV/akce (schválení manifestu k JT) 	Spuštění manifestu k JT: - VV (listopad 2021) domluvené aktivity/akce
Květen		<ul style="list-style-type: none"> • Závěrečná konference: iAE spravedlivý přechod & project dekarbonizace podporující manifest a online nástroje pro politiky, sociální partner a další zainteresované strany 	